

פרשת ויקהל פקודי חזק

בניית המשכן

אנו נמצאים כעת בתקופה לא פשוטה מכמה בחינות. אנו בעיצומה של מלחמה, בה עם ישראל שותף ופעיל. בחסדי ה' אנו רואים הרבה נסים שלא נעשו לאף עם בעולם. נוסף על כך, ניכר שהקב"ה מטיל אימתה ופחד על כל שכנינו הרעים, עד שיש מהאומות החפצות להשלים שהשלימו עם עם ישראל (כמובן שאין זה אלא מיראה).
כבר כתבתי בעבר, כי כיום אין כבר כמעט מניעה להתחיל לבנות לפחות באופן חלקי את בית המקדש. אפשר לעשות זאת גם בהסכמת השלטונות, אם רק יראו שיש מי שאכן דורש ומבקש זאת.

בשעת הדחק, גם אם לא ניתן לבנות את כל הבית בשלמותו, אפשר לבנות לפחות מזבח כשר בגודל המינמלי ועל שטח שלכו"ע נכלל בשטח בו אמור להבנות המזבח (ההלכה היא 'מקריבין אע"פ שאין בית'). גם הפחד משכנינו הרעים בעניין זה, כבר כמעט ואינו קיים (אגב, לפי הרשויות הקשורות לעניין, יש ירידה של למעלה מ-50% בקרב המוסלמים העולים להר הבית).

שני עניינים קרובים הנוגעים מאד לזמננו נלמדים בשתי הפרשות הנקראות השבת:

וְהַנְשֵׂאִים הַבָּיְאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אַבְנֵי הַמַּלְאִים לְאֶפֶוד וְלַחֹשֶׁן:

רש"י: אמר ר' נתן ... כך אמרו נשיאים יתנדבו צבור מה שמתנדבים, ומה שמחסרין אנו משלימין אותן. כיון שהשלימו צבור את הכל ... אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השהם וגו' ... לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה ...

הנשיאים לא הביאו מתחילה את נדבתם. למעשה הם לא התעצלו מלהביא. אדרבה, הם היו בטוחים שהצבור לא יביאו את הכל, והם ישלימו מה שנחסר. הסבירות נותנת שבמצב כזה, חלקו של כל אחד מהנשיאים גדול מחלקו של כל אדם ממוצע שתרם. למעשה, בסופו של דבר הפסידו הנשיאים ולא הביאו את חלקם.
כשמתבקשים לתת לבניית בית ה', צריך קודם כל לתת. אין כל מקום לשיקולים לדחות את הנתנה, אף אם למעשה תתן אח"כ יותר.

עניין נוסף:

בַּיּוֹם-הַחֲדָשׁ הַהֵוא הִרְאֵנוּ בְּאֶתֶד לַחֲדָשׁ תְּקִים אֶת-מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד: ... וַיְהִי בַחֲדָשׁ הַהֵוא הִרְאֵנוּ בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית בְּאֶתֶד לַחֲדָשׁ הַיְקָם הַמִּשְׁכָּן: וַיְקָם מֹשֶׁה אֶת-הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת-אֲדָנָיו וַיִּשֶׂם אֶת-קַרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת-בְּרִיחָיו וַיְקָם אֶת-עַמּוּדָיו:

רש"י: שלא היו יכולין להקימו. ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן הניח לו הקב"ה הקמתו ... אמר משה לפני הקב"ה איך אפשר הקמתו על ידי אדם. אמר לו עסוק אתה בידך, נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו. וזהו שנאמר הוקם המשכן, הוקם מאליו.

משה רבנו נצטוו להקים את המשכן. הקב"ה אמר לו בלשון יחיד 'תקים את משכן אהל מועד'. כפי המבואר כאן, משה לא יכול היה להקימו, ואמר לו הקב"ה 'עסוק אתה בידך'.

כידוע, רבים עמדו על הקושי בדברי רש"י שכתב שבית המקדש השלישי עתיד לרדת באש מהשמים כשהוא בנוי ומשוכלל. דברי רש"י הללו נסתרים מכל המקורות האחרים (וכן מדברי רש"י עצמו בכמה מקומות) בהם מבואר שבניין בית המקדש הוא בידי אדם. תירוצים רבים נאמרו על כך. אחד התירוצים המפורסמים הוא: תחלת הבנייה תהיה על ידי אדם, ואחרי שעם ישראל יתחילו את הבניה, ישלים הקב"ה על ידי נס את הדברים החסרים. זאת כפי שראינו כאן, משה מתחיל בבניה, והקב"ה מסייע דרך נס.
בניית בית המקדש צריכה להתחיל על ידי אדם. אחרי שאנו נמלא את חובתינו, נוכל לזכות לסיוע ישיר מהקב"ה.
ויהי רצון שנזכה לראות בבניין בית המקדש במהרה בימינו

פרשת החדש

הכנה לפסח

וְאָכְלוּ אֶת-הַבֶּשֶׂר בְּלֵילָה הַזֶּה צֵלִי-אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל-מֶרְקִים יֹאכְלֶהוּ:

בפרשת החדש אנו קוראים בתורה על מצות הקרבת קרבן פסח. בעלון פרשת בא הבאתי שהפסט במצוות אכילת מרור הוא שאת הבשר צריך לאכול עם איזה תבלין. לכן צוותה התורה על אכילת מרור. הטעם שנצטוונו דווקא על מרור, הוא זכר לזימרו את חייהם. בדברי עמדתי על כך שאצל אבותינו שלא זכו לשבת בארה"ק וישבו על אדמת אירופה הטמאה, לא היתה מצויה החסה, שהיא מין המרור המובחר ביותר, אלא שהיה יקר מאד ('גדל בגינות המלכים', כפי שכתב במהר"ל) לכן נאלצו לקחת חריין אף שרבו הפקוקים בו. כתוצאה מכך, התקבעה אצל רבים הקביעה כאילו מרור חייב להיות משהו מר ביותר עד כדי שכמעט אי אפשר לאכול מרוב מרירותו. מסיבה זו, מפקקים הם דווקא במין המרור המובחר, בטענה כי אין עליו 'מסורת'. עי' מה שכתבתי שם.

לאחר שכתבתי את הדברים העירני ידידי ר' שמעון שפירא שליט"א כי בהגדות עתיקות מאשכנז, הציור של המרור הוא תמיד החסה ולא החריין, אף שהמרור לא היה מצוי אז. עובדה זו מוכיחה כי אף שלא היה להם המרור המובחר, בכל זאת ידעו כולם מהו המובחר, וכי המרור אותו הם אוכלים, אינו המובחר.

שְׁבַעַת יָמִים שָׁאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵתְכֶם כִּי | כָּל-אֲכָל מַחְמֵצָת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מַעֲרַת יִשְׂרָאֵל בְּנֵר וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ:

מאת ידידי ר' משה כהנא שליט"א
בזמננו, עם ההכנות הרבות לפסח, נדמה כי איסור חמץ הוא דבר כבד ומורכב. אנחנו מתאמצים, בודקים, מנקים, נזהרים מכל פירור. אבל כשמעינים בדברי התורה עצמם, מתבררת תמונה אחרת לגמרי.
התורה מציבה מולנו ציווי פשוט: בפסח אוכלים מצה, ולא אוכלים חמץ. ומהו חמץ? חמץ הוא דבר הנעשה עלידי שאור. בלי שאור — אין חמץ. כך עושים חמץ בפועל, וכך העולם עובד. בלי שאור, העיסה אינה נעשית חמץ בדרך הרגילה, אלא רק לאחר זמן ארוך מאוד, וזה אינו דרך אפיית פת.
לכן התורה מדגישה כל כך את השבתת השאור תשבתו שאור מבתיכם. ברגע שהשאור יוצא מן הבית — הבעיה נעלמת. אין שאור, אין חמץ. ממילא, מה שנאפה הוא מצה.
גם חז"ל מבהירים זאת. בגמרא נאמר שיש שיעור זמן לחימוץ — שיעור ד' מילין. בירושלמי מפורש כן, וגם בבבלי משמע כך, ויש לכך ראיות מכתבייד. חימוץ אינו דבר מייד. כאשר העיסה מחמיצה באמת, רואים עליה סימנים. אבל כשאינן סימנים — השיעור הקובע הוא ד' מילין. במיל אחד — לא קורה כלום לעיסה.
והטעם לכל זה מפורש בתורה עצמה: וישא העם את בצקו בשרם יחמץ. לא הייתה להם אפשרות להמתין. הגאולה באה בבת אחת. לא היה זמן לשאור, לא היה זמן לחמץ. ולכן אכילת המצה ואי אכילת החמץ משמרות את אותו רגע — הרגע שבו יצאנו מתחת יד פרעה ונכנסנו תחת יד ה'.
גם המצה עצמה נראתה אז אחרת. לא כמצה הקשה של ימינו, הנשמרת זמן רב, אלא כפת רכה, כמו פיתה, הנאפית לעיתים קרובות. כך היה סדר החיים — וגם בפסח אפו מצות, אלא בלי שאור, והכול היה על מקומו.
ומה יוצא מכל זה? שלפי התורה, ההתרחקות מן החמץ איננה עניין מסובך. מוציאים את השאור — והבית נקי מחמץ. אם אין שאור — ממילא אופים מצות, שהרי בלי שאור אי אפשר לאפות חמץ.
נכון שבימינו נדרשת זהירות גדולה יותר, אבל עיקר הדבר נשאר פשוט: התורה לא ביקשה מאיתנו לחץ. עד כאן דבריו הנפלאים.
לגבי המצה: אעיר כאן מה שהערתי כבר בכמה מקומות. עד לפני פחות מ-150 שנה עדיין נהגו אף האשכנזים לאכול מצות עבות ורכות. בא"ר מבואר כי המצה היא בעובי אצבע. ב"ה בזמננו רבים חוזרים למנהג הישן, ויש אף הנוהגים כמנהג הנזכר אצל רבים מרבתינו הראשונים לאפות ג' מצות מעשרון.

להערות והארות בענייני העלון:

יחזנת נוימן קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com. וכן בקו התורה והמצוה 0773541079 ניתן לתרום (גם הנצחות לע"נ, להצלחת, וכד') בעמדות נדרים פלוס: 'עדת יראים-אשטרייך' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחיבורים'.

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק עדת יראים-אשטרייך מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב')

פרשת ויק"פ-החדש: מנחה בחול: 5:30. מנחה בעש"ק ובשב"ק: 5:00. שחרית בשב"ק (קבוע): 8:30. ערבית מוצש"ק: 6:15.

פרשת ויקרא-שבת חמישית: מנחה בחול: 5:35. מנחה בעש"ק ובשב"ק: 5:05. ערבית מוצש"ק: 6:20.

יבנה המקדש: ויק"פ: כהונה: בלגה. לוי: ירמות. השיר: הזיו לך והבאר. מסכת שבת: ט"ו. ויקרא: כ'. אמר. ל': הנניהו

נסיוני בתקופה זו: תפלת שחרית ביום חול בשעה 7:20 (ברוך שאמר ב-7:30). למעוניינים: 0527167567